

בש"פ 578/15 - המבקש: פלוני נגד המשיבה: מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 578/15

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו (כב' השופטת מ' סוקולוב) בע"ח
16385-07-14 מיום 21.12.2014

תאריך הישיבה: ד' באדר התשע"ה (23.02.2015)

בשם המבקש: עו"ד ענת קירשנברג

בשם המשיבה: עו"ד עינת כהן גרוסמן

החלטה

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת מ' סוקולוב) שקיבל את ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' סגן הנשיא ב' שגיא) שבגדרה נדחתה בקשת המשיבה להטיל על המבקש צו פיקוח שני במספר מכוח חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (להלן: חוק ההגנה על הציבור או החוק), בתום התקופה המרבית של הצו הראשון.

עמוד 1

1. ביום 16.12.2008 הורשע המבקש על פי הודאתו בחמישה אישומים, שבמסגרתם יוחסו לו, בין היתר, עבירות של מעשה מגונה בפומבי בשל שבעה מקרים שונים של אוננות בחוף הים (לאחר שאוחד הדיון בשני הליכים שהתנהלו נגדו במקביל). על פי עובדות האישומים שבהם הודה, המבקש נהג משך תקופה לאחוז באיבר מינו ולאונן לפני העוברות ושבבות באחד מחופי הים בעיר הרצליה. בגין הרשעתו הושתו על המבקש 12 חודשי מאסר בפועל; וכן 8 חודשי מאסר על תנאי בתנאים שפורטו בגזר הדין. לקראת סיום נשיאת עונש המאסר בפועל ולאחר שהתקבלה הערכת מסוכנות הוצא בעניינו של המבקש צו פיקוח בהתאם לסעיף 12 לחוק ההגנה על הציבור (להלן גם: הצו הראשון). הצו הוארך מעת לעת בהתאם לסעיף 14(ב) לחוק (תוך שינוי עתי של התנאים) עד שתמה התקופה המרבית של 5 שנים הקבועה בסעיף 14(א) לחוק. ביני לביני, בטרם הגיעה לקיצה תקופה זו, הגישה המשיבה בקשה להוצאת צו פיקוח חדש - בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק - לאחר שבהערכת מסוכנות נוספת נקבע כי מסוכנותו של המבקש עודנה גבוהה.

2. ביום 3.7.2014 דחה בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' סגן הנשיא ב' שגיא) את הבקשה להוצאת צו פיקוח נוסף, שני במספר, לפי סעיף 14(ג) לחוק. בית המשפט קבע כי אף שמסוכנותו של המבקש מוערכת כגבוהה, מדובר אך בתנאי סף לתחולת סעיף 14(ג) לחוק המאפשר הוצאת צו פיקוח נוסף, ואין מדובר בנתון המוביל בהכרח לקבלת הבקשה. הטלת תנאים מגבילים על אדם לאחר שריצה את עונשו, כך נקבע, הינה בבחינת חריג לכלל, וזאת לא כל שכן שעה שמדובר בצו שני במספר. עוד נקבע כי בעניינו המבקש לא עבר כל עבירת מין בתקופה הרלוונטית; כי לא הפר את צו הפיקוח; וכי ממילא אין בתנאים המגבילים המבוקשים - איסור כניסה לחוף הים אלא בליווי בגיר המודע להרשעה ואיסור יצירת קשר עם קורבנות העבירה - כדי למנוע או לצמצם באופן משמעותי את האפשרות לביצוע עבירות מין. לבסוף, צוין כי העבירה שבה הורשע המבקש נמצאת במדרג החומרה הנמוך ביותר של עבירות המין.

3. המשיבה עררה על החלטה זו וביום 21.12.2014 קיבל בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט מ' סוקולוב) את הערר. בית המשפט קבע כי אין חולק כי מסוכנותו של המבקש גבוהה, וכי יש לקבל את הערר נוכח סיבות אלו: המבקש אינו משתף פעולה באופן מלא עם צו הפיקוח הקיים, ומספק פרטים כוזבים במטרה להתחמק מטיפול מתאים; המבקש הביע עמדתו שלפיה אין פסול באוננות בפומבי בחוף הים; המבקש אינו מפגין מוטיבציה להימנע מביצוע עבירות דומות בעתיד, ואין הוא מבהיר כיצד יעלה בידו להימנע מכך באמצעות הכלים שברשותו. עוד נקבע כי מהערכות המסוכנות אף עולה כי המבקש לא ביצע עבירות במהלך תקופת צו הפיקוח הראשון בעיקר נוכח המורא שהוטל עליו באמצעות צו זה. בית המשפט קיבל אפוא את הבקשה והוציא מלפניו צו פיקוח בעניינו של המבקש למשך תקופה של 3 שנים, הכולל חובת שיתוף פעולה; איסור יצירת קשר והרחקה מן המתלוננות; ואיסור כניסה לחוף הים אלא בליווי בגיר המודע להרשעה.

4. מכאן הבקשה שלפניי שבמסגרתה טוען המבקש כי טרם הותוותה הלכה פסוקה בכל הנוגע לשיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו להכריע בבקשה להוצאת צו פיקוח לפי סעיף 14(ג) לחוק לאחר תום התקופה המרבית של הצו הראשון. נטען כי בית המשפט המחוזי לא נימק את החלטתו מעבר לאזכורה של הערכת המסוכנות; כי לא ניתן משקל הולם לכך שהמבקש לא ביצע כל עבירה בתקופת הצו הראשון; וכי אין החלטת בית המשפט מידתית בשים לב לחלוף הזמן ולהתנהגותו של המבקש - בעוד שעקרון המידתיות מעוגן בסעיף 13(ב) לחוק. המבקש מוסיף וטוען כי אין קשר בין המגבלות המבוקשות לבין תכלית צו הפיקוח; כי צו הפיקוח החדש מחמיר יותר מזה שקדם לו; וכי אין עניינו בא בגדר המקרים המצדיקים הטלת צו פיקוח נוסף מעבר לתקופה המרבית.

5. המשיבה, מצדה, סבורה כי בהעדר שאלה עקרונית דין הבקשה להידחות בשים לב לאמת המידה הנוהגת לשיטתה בבקשות רשות לערור מעין אלו. המשיבה טוענת כי רמת מסוכנות גבוהה היא התנאי היחיד לצורך הוצאת צו

פיקוח נוסף לאחר חלוף התקופה המרבית בהתאם לסעיף 14(ג) לחוק; כי בית המשפט מוסמך ליתן צו פיקוח עד לתקופות המקסימום הקבועות בסעיף 14(ד) לחוק, ולא נפלה שגגה בענייננו; וכי הערכת המסוכנות השלילית מזה, והרצדיביזם הטבוע בעבירות מין מזה, מטילים את הכף לעבר הוצאת צו פיקוח נוסף. עוד נטען כי השיקולים שנמנו בפסיקה ביחס לצו פיקוח ראשון, חלים בשינויים המחויבים גם ביחס לצו פיקוח שני; וכי אמנם הפסיקה ביחס לצו פיקוח שני במספר אינה רבה נוכח "גילו" הצעיר של החוק, אך אין משמעות הדבר כי עניין לנו בשאלה עקרונית המצריכה הכרעה. חלף כך, יש ליתן שהות להצטברות פסיקה בנושא. בצד האמור, ציינה המשיבה כי היא נכונה לצמצומו של צו הפיקוח במובן זה שבחודשי הקיץ – כאשר ישנם שירותי הצלה בחוף הים – "יוכל [המבקש] להיות בחוף מוכרז בליווי מבוגר כלשהו ולא דווקא מבוגר שיודע על המגבלה".

6. לאחר שעיינתי בבקשה ובתשובה לה, וכן לאחר שהאזנתי לטיעוני הצדדים בדיון שהתקיים לפניי, החלטתי לדון בבקשה כבערר ולקבל את הערר בחלקו כפי שיפורט להלן. כידוע, חוק ההגנה על הציבור מסמך את בית המשפט להוציא לראשונה צו פיקוח ומעקב בעניינו של עבריין מין מורשע, אם השתכנע שרמת הסיכון להישנותן של עבירות מין מצדו "אינה נמוכה" (ראו סעיף 12(א) לחוק). במסגרת צו הפיקוח יוטלו על העבריין – בהתאם לנסיבות המקרה – מגבלות שונות שמטרתן, בין היתר, למנוע חשיפה לגורמים מגבירי סיכון; להגן על הציבור כולו או על קורבנות קונקרטיים; ולאפשר מעקב אפקטיבי של קצין הפיקוח כמשמעותו בסעיף 2 לחוק. מטרתו של החוק, ובכלל זאת של צו הפיקוח המטיל כאמור על העבריין מגבלות ומחויבויות שונות, להגן על הציבור מפני עבריין מין אשר קיימת לגביהם הערכת מסוכנות שלילית, וזאת בשים לב לייחודן של עבירות מין ככאלה המאופיינות ברצדיביזם גבוה; לקושי של רשויות החוק להתמודד עמן; ולשכיחות ביצוען (לסקירה מקיפה של תכליות החוק והוראותיו ראו בש"פ 8763/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 5-13 (23.12.2012)). במובן זה, מהווה חוק ההגנה על הציבור – המאפשר הגבלה על חירותו ופרטיותו של עבריין המין – חריג לכלל שלפיו אדם שסיים לשאת בעונשו "שילם את חובו" לחברה ויש להתיר לו להמשיך בחייו באין מפריע. החוק טומן בחובו איזון בין האינטרסים השונים – זכויותיו של עבריין המין מזה ואינטרס הציבור מזה – בדמות מבחני המידתיות שהטלת צו פיקוח כפופה אליהם (סעיפים 13(ב) ו-13(ג) לחוק; בש"פ 8054/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 6 (9.12.2014); בש"פ 8309/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 35 (13.1.2015)). עמדתי על כך בפרשה אחרת:

"סמכותו של בית המשפט להוציא צו פיקוח ומעקב קבוע בסעיף 12 לחוק הגנת הציבור והמתווה להפעלת סמכות זו שורטט בפסיקת בית משפט זה [...] נפסק כי בקביעת תנאי הפיקוח והמעקב שיוטלו על עבריין מין, על בית המשפט להחיל את מבחני המידתיות המוכרים בפסיקתנו באיזון בין האינטרס הציבורי לבין זכויות העבריין [...] כך, יבחן בית המשפט האם המגבלות שהוטלו על העבריין תואמות את הסיכון הנשקף ממנו והאם היה ניתן להשיג את מטרות צו הפיקוח באמצעי שפגיעתו פחותה. כן יבחן בית המשפט אם הסמכויות שניתנו לקצין הפיקוח מכוח הצו והשימוש בהן לא חורגות מהמידה הדרושה כדי למלא אחרי תנאי הפיקוח והמעקב תוך הגנה על פרטיותו של העבריין" (בש"פ 1064/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (17.4.2012)).

7. סעיף 14(א) לחוק קובע כי התקופה המרבית לתוקפו של צו פיקוח לא תעלה על 5 שנים. עם זאת, סעיף 14(ג) לחוק מאפשר להוציא צו פיקוח חדש בתום תקופה מרבית זו:

תקופת
הפיקוח
והמעקב

14. (ג) בתום התקופה המרבית, רשאי בית המשפט להוציא צו פיקוח חדש לגבי עבריו מין, אם סבר, לאחר שקיבל הערכת מסוכנות, שרמת הסיכון שעבריו המין יבצע עבירת מין נוספת היא גבוהה; הוראות פרק זה יחולו על דיון כאמור בשינויים המחויבים.

הנה כי כן, חוק ההגנה על הציבור מורה כי אורכו של צו פיקוח אחד לא יעלה על 5 שנים, אך בתום תקופה זו מוסמך בית המשפט להוציא צו פיקוח נוסף, שיבוא תחת קודמו (יוער כי סעיף 14(ד) לחוק כולל תקרה מוחלטת להימצאותו של עבריו מין בפיקוח ובמעקב - מועד מחיקת עבירת המין מן המרשם הפלילי או חלוף 20 שנים ממועד השחרור, לפי המוקדם). הוצאת צו נוסף איננה אפוא בגדר "הארכה בפועל" של הצו הראשון או הקודם, כי אם נקודה שבה יש לבחון מחדש ובאופן יסודי את ההצדקה לצו פיקוח והצורך בו נוכח מכלול נסיבות העניין (ראו גם פרוטוקול ישיבה מס' 632 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 22 (5.12.2005)). אשר על כן, משעה שאין מדובר בצו פיקוח ראשון כי אם בצו נוסף, מוסטת נקודת האיזון במידה מסוימת לעבר זכויותיו של עבריו המין, ונדרש משקל גבוה יותר בעברו השני של המתנס, המשקף את אינטרס הציבור. חוק ההגנה על הציבור נותן ביטוי להסטה זו של נקודת האיזון: בעוד שלצורך הוצאת צו פיקוח ראשון נדרש בית המשפט להשתכנע כי רמת הסיכון לביצוע עבירה נוספת "אינה נמוכה" (סעיף 12(א) לחוק), שעה שמדובר בצו פיקוח נוסף על בית המשפט להשתכנע כי רמת הסיכון "היא גבוהה" (סעיף 14(ג) לחוק). לבד מהדרישה לרמת סיכון גבוהה יותר להישנותן של עבירות מין כאשר מדובר בצו פיקוח נוסף - ומעבר לשיקולים השגורים שעל בית המשפט לשקול בבואו להוציא צו פיקוח כאמור - עליו לשקול גם את משך הזמן שבו שהה עבריו המין תחת פיקוח עד כה; ואת התנהגותו במשך התקופה שבה חל עליו הצו. ככל שהזמן שבו עבריו המין שהה תחת פיקוח הוא רב יותר, ומקום שלא נפל רבב בהתנהגותו במהלך תקופה זו, כך יגבר משקלם של השיקולים התומכים באי הארכת הפיקוח.

8. יחד עם זאת, יש לזכור כי חוק ההגנה על הציבור חל על כלל עבריו המין - הן אלה שביצעו את העבירות החמורות ביותר, הן אלה שביצעו עבירות בדרגת חומרה נמוכה יותר (וראו הגדרתה של "עבירת מין" בסעיף 2 לחוק; לביקורת על תחולה זו ראו פרוטוקול ישיבה מס' 568 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 19-20 (11.8.2005)). באופן זה ביטא המחוקק את עמדתו שלפיה יש להגן על הציבור מפני כלל עבירות המין, ואין תחולת החוק - ובכלל זה קיומם של צווי פיקוח - שמורה אך למקרים בעלי דרגת חומרה גבוהה. בהתאם לתחולה כוללת זו, אין צו פיקוח אחד דומה בהכרח למשנהו, ולא דין צו פיקוח המטיל על עבריו המין מגבלות חמורות ובולטות (למשל, צו פיקוח שמכוחו נדרש העבריו לשהות בביתו בשעות הלילה; ראו בש"פ 9220/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (6.1.2011)) כדין צו פיקוח המטיל עליו מגבלות קלות יותר (דוגמת צו הפיקוח שלפנינו, אשר מונע כניסה לחוף הים שלא בליווי בגיר ומצווה על הרחקה מן המתלוננות), שפגיעתן בזכויות ובשגרת החיים איננה גבוהה. בהתאם, בבוא בית המשפט להוציא צו פיקוח - לרבות צו פיקוח נוסף - שומה עליו לשקול גם את עצמת הפגיעה הפוטנציאלית הנגזרת מהתנאים שיטיל הצו על העבריו. ככלל, נוקשות התנאים שכולל צו פיקוח נגזרת מחומרת עבירת המין שבה הורשע העבריו, המכתיבה את סוג המסוכנות, וכן מהשאלה מהם התנאים שהטלתם תהא אפקטיבית ותסייע למנוע את הישנותן של עבירות המין. אופן בחינה זה מתיישב עם עקרון המידתיות, שהוטמע כאמור בחוק ההגנה על הציבור, המחייב כי עצמת הפגיעה בעבריו המין תעמוד ביחס ישר לתועלת הציבורית הצומחת ממנה.

9. סיכומה של נקודה זו: בשלב שבו עסקינן, שלב הוצאת "הצו הנוסף" - שעליו חולש סעיף 14(ג) לחוק - עניין לנו בעבריו מין שהמסוכנות הנשקפת מהם היא בהכרח גבוהה. בצד זאת, חוק ההגנה על הציבור חל על כלל

עברייני המין ואינו מבחין בין עבירות "קלות" לבין עבירות חמורות יותר. לפיכך, גם בשלב זה - הוצאת צו פיקוח נוסף - תקף הכלל שלפיו הוצאת צו פיקוח תיעשה באופן אינדיבידואלי ובהתאם לנסיבות העניין הקונקרטי (לכלל זה ראו בש"פ 1741/14 מדינת ישראל נ' אחמד, פסקה 5 (26.3.2014)), תוך התחשבות ברמת הפגיעה בעברייני המין הנגזרת מתנאי הצו מזה, ובעצמת אינטרס הציבור בנסיבות מזה. כמו כן, יש לזכור כי החוק מורה כי "תוקפו של צו פיקוח [...] לא יעלה על חמש שנים" (סעיף 14(א) לחוק; ההדגשה הוספה - ע' פ'), ולפיכך אין מדובר בתקופה שהיא "ברירת מחדל" לכל צו וצו. על בית המשפט לבחון את משכו של הצו שיוציא מלפניו בהתאם לנסיבות המקרה הקונקרטי ולהערכת המסוכנות העדכנית שלפניו, שכן "הרציונאל בקביעת תקופת פיקוח הנמוכה מהתקופה המרבית האפשרית על פי חוק - גם כאשר דרגת המסוכנות היא גבוהה - הוא לאפשר הערכת מסוכנות מחודשת בכל פרק זמן ובחינת הארכת תקופת הפיקוח בהתאם" (בש"פ 1098/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (3.6.2012); וכזכור, הערכת מסוכנות עדכנית היא תנאי הכרחי לתקומתו של צו הפיקוח, ראו למשל סעיפים 14(ב)-14(ג) לחוק).

10. ומן הכלל נעבור אל הפרט. העורר הורשע בעבירות של ביצוע מעשה מגונה בפומבי, לאחר שביצע מספר מעשי אוננות בחוף הים. מבלי להקל ראש, אין לחדד כי מדובר בעבירות מין שאינן על הצד הגבוה של מנעד החומרה. העורר שהה תחת צו פיקוח משך 5 שנים שבמהלכן לא היה מעורב בפלילים וככלל, לא הפר את התנאים שהוטלו עליו במסגרת הצו. יחד עם זאת, הערכת המסוכנות העדכנית בעניינו של העורר מיום 19.8.2014 מלמדת כי רמת המסוכנות המינית הנשקפת ממנו עודנה גבוהה. מהערכה זו עולה כי העורר מתקשה להודות בכל העבירות שביצע ומגלה טרונות כלפי חלק מן המתלוננות; כי ההתנהגות הפלילית שהובילה להרשעתו איננה בגדר "סטייה" בעיניו; וכי אין הוא סבור שהוא זקוק לטיפול. עוד נמסר כי "גישתו [של העורר - ע' פ'] לא אמינה, וניכר, כי מבקש בכל דרך להיפטר מהיותו בפיקוח, או לחילופין להתחמק מקבלת טיפול לבעיותיו. בולטת אף גישה מניפולטיבית" (שם, בעמ' 16). דומה כי יחסו של העורר להתנהגותו ולעבירות שבהן הורשע, כפי שיחס זה ניבט מהערכת המסוכנות העדכנית, מהווה אף הוא גורם סיכון המשמש שיקול לטובת הוצאת צו פיקוח נוסף (ראו והשוו: בש"פ 6817/11 רפאלי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (6.10.2011); בש"פ 5308/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (23.7.2012)).

11. לכך יש להוסיף כי נוכח ההיענות המוגבלת לפיקוח, שאלה היא אם ניתן לומר כי העורר אמנם "לא הפר" את תנאי הצו, המטיל - כתנאי סטטוטורי הקבוע בסעיף 13(א) לחוק - "חובת שיתוף פעולה עם קצין פיקוח" (שם). בכל הנוגע לתנאים שמטיל צו הפיקוח - הרחקה מן המתלוננות ושהייה בחוף הים בליווי בגיר בלבד - אלה אינם נוקשים יתר על המידה ומבלי להקל ראש, דומה כי הפגיעה הטמונה בהם בשגרת חייו של העורר איננה מן הגבוהות. לכך יש להוסיף כי המשיבה הסכימה לכך שבחודשי הקיץ תוקל הגבלת הליווי לחוף הים כך שתוסר הדרישה כי הבגיר המלווה יהא מודע לעבירה שבה הורשע העורר, עובדה שיש בה כדי לצמצם את הפגיעה בפרטיותו של האחרון. אשר על כן, האיזון בין מכלול השיקולים בנתון לנסיבות העניין ולתנאי צו הפיקוח, כמו גם המסגרת הנורמטיבית שעל עיקריה עמדתי לעיל, מצביעים על כך שאכן יש צורך בהוצאת צו פיקוח נוסף בעניינו של המבקש כפי שקבע בית המשפט המחוזי. יחד עם זאת - על רקע הרף הנמוך יחסית של חומרת עבירות המין ומתוך מטרה להגביר את תכיפות הבחינה העתית הואיל ומדובר בצו פיקוח נוסף - ראיתי להעמיד את צו הפיקוח בעניינו של המבקש על שנה אחת, חלף שלוש שנים, בתנאים שקבע בית המשפט המחוזי ובנתון להסכמת המשיבה להקלת התנאים כמפורט בסיפה של פסקה 5 שלעיל. ודוקו: אין באמור כדי לפגוע בזכותה של המשיבה, בחלוף פרק זמן של שנה ואם תהיה עילה לכך, לפנות בבקשה מתאימה להארכת צו הפיקוח ובית המשפט יחליט בה כחכמתו.

סוף דבר, הערר מתקבל בחלקו כמפורט בפסקה 11 שלעיל.

ניתנה היום, ה' באדר התשע"ה (24.2.2015).

ש ו פ ט
